

**KLAIPĖDOS
UNIVERSITETAS**

**SVEIKATOS MOKSLŲ
FAKULTETAS**

REKREACIJOS IR TURIZMO PLĖTRA LIETUVOJE

Nacionalinės mokslinės – praktinės konferencijos medžiaga

KLAIPĖDA, 2012

Leidinio sudarytojai: prof. dr. Aušrinė Armaitienė, lekt. Jurgita Raišutienė, lekt.
Renata Bertužytė

ISBN 978-9986-31-355-7

Konferencijos medžiagoje publikuojami straipsniai apie įvairius rekreacijos ir turizmo plėtros Lietuvoje taikomuosius tyrimus ir jų rezultatus bei šioje srityje dirbančių specialistų rengimo klausimus. Konferencijos medžagos straipsniai recenzuoti.

Konferencijos mokslinis komitetas: Prof. dr. A. Armaitienė, prof. dr. A. Razbadauskas, prof. dr. P. Grecevičius, prof. dr. R. Povilanskas.

Visi straipsniai recenzuoti

KLAIPĖDOS UNIVERSITETAS
SVEIKATOS MOKSLŲ FAKULTETAS
REKREACIJOS IR TURIZMO KATEDRA

REKREACIJOS IR TURIZMO PLĖTRA LIETUVOJE

Nacionalinė mokslinė – praktinė konferencija

Programa ir konferencijos medžiaga

Klaipėda, 2012

TURINYS

KONFERENCIJOS PROGRAMA	6
PLENARINIAI PRANEŠIMAI	9
REMIGIJUS KINDERIS <i>KELIAVIMO MOTYVŲ VERTINIMAS TURISTŲ POŽIŪRIU</i>	10
EDGARAS VAŠKAITIS <i>FIZIŠKAI AKTYVIŲ PRAMOGŲ PLĖTROS GALIMYBĖS SVEIKATINGUMO TURIZMO KONTEKSTE</i>	21
ARVYDAS URBIS, EDITA RIMKĖ <i>VAIZDO MONOTONIJOS (VIENODUMO) PROBLEMA VERTINANT MIŠKO ESTETINĮ RAIŠKUMĄ</i>	33
I-OJI PRANEŠIMŲ SEKCIJA: TAIKOMIEJI REKREACIJOS IR TURIZMO TYRIMAI	42
ILONA ČESNAITĖ, EDGARAS VAŠKAITIS <i>INOVATYVIŲ SPRENDIMŲ TAIKYMAS KLAIPĖDOS MIESTO TURIZMO SEKTORIUJE</i>	43
ŽIVILĖ INDRILIŪNAITĖ, RENATA BERTUŽYTĖ <i>VIEŠOJO IR PRIVATAUS SEKTORIŲ PARTNERYSTĖS VAIDMUO KLAIPĖDOS MIESTO TURIZMO PLĖTROJE</i>	54
MONIKA SMILGEVIČIŪTĖ, EDGARAS VAŠKAITIS <i>REKLAMOS ĮTAKA FORMUOJANT REKREACINIUS KLAIPĖDOS REGIONO VARTOTOJŲ POREIKIUS</i>	63
RASA KOCYTĖ, AUŠRINĖ ARMAITIENĖ <i>RENGINIŲ IR ŠVENČIŲ POVEIKIO TURISTŲ SRAUTAMS VERTINIMO METODOLOGIJOS</i>	75
AGNĖ JONIKAITYTĖ, JURGITA RAIŠUTIENĖ <i>APSKRIČIŲ VIEŠŲJŲ BIBLIOTEKŲ REKREACINĖS FUNKCIJOS KAITA LIETUVOJE</i>	85
KAMILĖ SALMANOVAITĖ, JURGITA KASPARIENĖ <i>PRAMOGŲ IR NUOTYKIŲ PARKAI, KAIP SVARBŪS TURIZMO TRAUKOS OBJEKTAI</i> 99	
VLADAS ČIŽAS, RENATA BERTUŽYTĖ <i>JACHTŲ TURIZMO PASLAUGŲ RINKINIO PLĖTROS GALIMYBĖS LIETUVOJE</i>	116
TOMAS NORVAIŠAS, JŪRATĖ BARAUSKAITĖ <i>NE SEZONO METU TEIKIAMŲ PASLAUGŲ MARKETINGAS LIETUVOS KEMPINGUOSE</i>	128
AGNĖ BERNOTAITĖ, RASA RUPULEVIČIENĖ <i>KONFERENCIJŲ TURIZMO GALIMYBĖS PALANGOS KURORTE</i>	139
MILDA ZONYTĖ, JURGITA RAIŠUTIENĖ <i>VIEŠOJO NAUDOJIMO PAPLŪDIMIŲ INFRASTRUKTŪROS IR PASLAUGŲ ANALIZĖ PALANGOS SAVIVALDYBĖJE</i>	148
ERIKA GUDAUSKAITĖ, ARVYDAS URBIS <i>KLAIPĖDOS MIESTO GYVENTOJŲ POŽIŪRIS Į REKREACINIUS ŽELDYNUS</i>	162

JŪRATĖ SERVAITĖ, EDGARAS VAŠKAITIS <i>KLAIPĖDOS NEVYRIAUSYBINĖS ORGANIZACIJOS KAIP LAISVALAIKIO PRALEIDIMO FORMA</i>	168
EGLĖ JUCYTĖ, JŪRATĖ BARAUSKAITĖ <i>REKREACINĖS VEIKLOS PLĖTOJIMO KRETINGOS MUZIEJAUS ŽIEMOS SODE GALIMYBĖS</i>	175
II-OJI PRANEŠIMŲ SEKCIJA: REKREACIJOS IR TURIZMO SPECIALISTŲ PRAKTINIŲ ĮGŪDŽIŲ FORMAVIMAS	188
MONIKA STEPONAVIČIŪTĖ, JŪRATĖ BARAUSKAITĖ <i>KLAIPĖDOS TURIZMO AGENTŪRŲ DARBUOTOJŲ KVALIFIKACIJA IR KOMPETENCIJOS</i>	189
TAUTVILĖ RAUDYTĖ, JŪRATĖ BARAUSKAITĖ <i>TARPKULTŪRINĖS KOMUNIKACIJOS PROBLEMAS TURIZMO PASLAUGAS TEIKIANČIOSE KLAIPĖDOS ĮMONĖSE</i>	197
STENDINIAI PRANEŠIMAI	204
LAURA ŠIDLAUSKAITĖ, ARVYDAS URBIS <i>SVEIKATOS TURIZMO VYSTYMĄ NUSAKANČIŲ KRITERIJŲ NAUDOJIMAS LIETUVOS TURIZMO PLĖTROS STUDIJOSE</i>	205
INGRIDA TRUIKYTĖ, RENATA BERTUŽYTĖ <i>VIEŠŪJŲ ERDVIŲ PALANGOS MIESTE PRITAIKYMAS REKREACIJAI</i>	213
INGA UŽGALYTĖ, EDGARAS VAŠKAITIS <i>PRAMOGŲ RINKOS ANALIZĖ KLAIPĖDOS REGIONE</i>	221
EDUARD KOSTIR, JŪRATĖ BARAUSKAITĖ <i>KLAIPĖDOS ATVYKSTAMOJO TURIZMO RĖMIMAS</i>	230
JŪRATĖ BENETIENĖ, JURGITA RAIŠUTIENĖ <i>RENGINIŲ ORGANIZAVIMO GARGŽDŲ MIESTO VIEŠOSIOSE ERDVĖSE GALIMYBIŲ ANALIZĖ</i>	240
ERIKA STOMMEL, RASA RUPULEVIČIENĖ <i>KURTUVĖNŲ JOJIMO PASLAUGŲ CENTRO IR RODDERBERG JOJIMO MOKYKLOS (VOKIETIJA), VEIKIANČIŲ SAUGOMOSE TERITORIJOSE LYGINAMOJI ANALIZĖ</i> ..	253
DOVILĖ KULAKAUSKAITĖ, RASA RUPULEVIČIENĖ <i>ĮMONĖS „MOLO TAKAS“ REKREACINĖS ŽŪKLĖS GALIMYBIŲ STUDIJA</i>	261
AUŠRA PUČKORIŪTĖ, JŪRATĖ BARAUSKAITĖ <i>LAŽYBŲ PUNKTŲ RINKOS KLAIPĖDOS MIESTE ANALIZĖ</i>	269
NATALIJA KUČINSKAJA, JURGITA RAIŠUTIENĖ <i>ŠILUTĖS MUZIEJAUS REKREACINĖS VEIKLOS ANALIZĖ</i>	277
JELENA TIMONINA, EGIDIJUS JURKUS <i>LANKYTOJŲ CENTRŲ SAUGOMOSE TERITORIJOSE FUNKCIJŲ SUPRATIMAS LIETUVOJE</i>	291
BIRUTĖ MONIŪTĖ, EGIDIJUS JURKUS <i>IŠVYKSTAMŪJŲ KELIONIŲ ORGANIZAVIMO PASLAUGŲ PASIŪLA KLAIPĖDOS MIESTE</i>	297

KLAIPĖDOS NEVYRIAUSYBINĖS ORGANIZACIJOS KAIP LAISVALAIKIO PRALEIDIMO FORMA

Jūratė Servaitė, Edgaras Vaškaitis

Klaipėdos universitetas, Rekreacijos ir turizmo katedra

SANTRAUKA

Šiame darbe analizuojamos Klaipėdos nevyriausybinės organizacijos ir jų indėlis į miesto gyventojų laisvalaikio užimtumą.

Įvade pateikiama darbo problema, kurios esmė - Klaipėdos nevyriausybiniis sektorius yra nepakankami išsivystęs, mažai gyventojų savo laisvą laiką skiria neatlygintinai veiklai, nevyriausybinės organizacijos neturi tokios didelės įtakos, kaip norėtų. Pirmojoje darbo dalyje apžvelgiama nevyriausybinės organizacijos (toliau tekste NVO) samprata ir reikšmė, analizuojama nevyriausybines organizacijas reglamentuojanti teisinė bazė, pateikiamos laisvalaikio funkcijos ir jo svarba žmonių gyvenime, nagrinėjami savanoriavimo nevyriausybines organizacijose motyvai. Antrojoje darbo dalyje – analizuojama bendra NVO situacija Lietuvoje ir Klaipėdoje, pristatomi tyrimo rezultatai, kuriuo buvo siekiama išsiaiškinti NVO indėlį į Klaipėdos miesto gyventojų užimtumą ir Klaipėdos regiono gyventojų požiūrį į NVO, ištirti jų dalyvavimo nevyriausybines organizacijose pasyvumo priežastis. Konstatuojama reali padėtis bei problemos: daugelis Klaipėdos NVO susiduria su finansų, savanorių stoka, nuosavų patalpų neturėjimu, kompetencijos trūkumu. Klaipėdos regiono gyventojams trūksta informacijos apie nevyriausybines organizacijas ir laiko užsiimti šia veikla. Trečiosios, rekomendacijų dalies esmę sudaro pasiūlymai Klaipėdos nevyriausybinių organizacijų veiklai optimizuoti, pagrinde siūlant remtis verslo modeliu ir kokybiška vadyba.

Darbo pabaigoje pateikiamos išvados: savanorystė nevyriausybines organizacijose Lietuvoje neturi gilių tradicijų, tik mažas procentas visuomenės dalyvauja savanoriškoje veikloje, teisinė bazė nepalanki steigti naujoms nevyriausybines organizacijoms, daug biurokratiškos kliūčių bendradarbiavimui su valdžios institucijomis, savanorystė kaip prasmingo laisvalaikio ir neformalaus ugdymo dalis nėra tinkamai įvertinta. Klaipėdoje yra nemažai nevyriausybinių organizacijų, siūlančių įvairių veiklų spektrą, laisvalaikio praleidimo galimybių, tačiau jos nepakankamai stiprios ir efektingai dirbančios, o gyventojai stokoja laiko jų veiklose dalyvauti.

Darbo gale pridedamas literatūros sąrašas.

Raktažodžiai: nevyriausybines organizacijos, Klaipėda, laisvalaikis, savanorystė, veikla.

ĮVADAS

Visuotinai pripažįstama, kad stipri pilietinė visuomenė – demokratijos ir pažangos pagrindas. Apie demokratijos išsivystymą paprastai sprendžiama pagal tai, kokią įtaką valstybėje turi ir koku mastu veikia visuomeninės, pilietinės organizacijos, dabar bendrai vadinamos nevyriausybines organizacijomis (Nevyriausybinių organizacijų plėtros koncepcija, 2010, 2 p.).

Valstybės įmonės Registrų centro duomenimis, 2009 m. Lietuvoje buvo įregistruotos 32 476 NVO, preliminariais duomenimis Klaipėdoje – 231, tačiau kaip pažymi statistikos

departamentas, visų nevyriausybinių organizacijų, priklausomai nuo statuso, realiai veikiančių yra nuo 44 iki 91 proc. mažiau nei jų registruota (Lietuvos statistikos metraštis, 2009).

Vienas pagrindinių NVO veiklos variklių, suteikiančių joms pranašumą lyginant su kitais ūkio subjektais, yra savanoriškas darbas. Savanoriška veikla prisideda prie ekonomikos ir visuomenės plėtros, naujų darbo vietų, bendrojo vidaus produkto (BVP) sukūrimo.

Savanoriška veikla nevyriausybiniuose organizacijose leidžia žmonėms turiningai praleisti laisvalaikį, įprasminti savo būtį, bendrauti, ugdyti tam tikrus įgūdžius kaip: analitinį mąstymą, kūrybiškumą, efektyvų bendravimą, suteikia darbinės patirties laiko planavime, darbo komandoje ar projektų valdyme.

Tačiau tik 12 proc. Lietuvos gyventojų yra įsitraukę į savanorišką veiklą NVO, kai tuo tarpu Europos vidurkis – 30 proc. (Nevyriausybinių sektoriaus institucinio tvarumo, savanorių įtraukimo, tarpusavio bendradarbiavimo, indėlio į šalies ūkio augimą ir galimybių plėtojimo tyrimo atskaita, 2011 m.). Viena to pagrindinių priežasčių – savanorystės tradicijų nebuvimas šalyje, mažas organizacijų žinomumas visuomenėje, taip pat ne itin efektyvus jų darbas.

Klaipėdos nevyriausybinių sektorių yra nepakankami išsivystę, susiduriantis su problemomis kaip: savanorių pritraukimas bei jų išlaikymas, vadovų kompetencijos stoka bei finansavimo stygius; jos neturi didelės įtakos visuomenei.

Darbo tikslas - išanalizuoti Klaipėdos NVO indėlį miesto gyventojų laisvalaikio užimtumui ir pateikti rekomendacijas bei pasiūlymus organizacijų veiklos optimizavimui.

Darbo objektas: Klaipėdos miesto nevyriausybinių organizacijų.

Darbo tyrimo dalykas: Klaipėdos miesto nevyriausybinių organizacijų indėlis į miesto gyventojų laisvalaikio užimtumą.

Darbo uždaviniai:

1. Apžvelgti NVO sampratą ir reikšmę.
2. Išanalizuoti NVO teisinę bazę Lietuvoje.
3. Nustatyti laisvalaikio svarbą žmonių gyvenime.
4. Apžvelgti bendrą NVO situaciją Lietuvoje ir Klaipėdos mieste.
5. Nustatyti Klaipėdos NVO indėlį miesto gyventojų laisvalaikio užimtumui.
6. Išsiaiškinti Klaipėdos regiono gyventojų nuomonę apie nevyriausybines organizacijas ir nustatyti dalyvavimo visuomeninėje veikloje pasyvumo priežastis, ištirti jų laisvalaikio praleidimo būdus.
7. Pateikti pasiūlymus bei rekomendacijas Klaipėdos nevyriausybinių organizacijų optimizavimui.

Darbe taikomi tyrimo metodai: mokslinės literatūros ir dokumentų analizė, antrinių duomenų analizė, kokybinis ir kiekybinis tyrimai.

NVO ir laisvalaikio sąsajų teoriniai aspektai

Vykstant esminiams pokyčiams visuomenėje, kylant bendram gyvenimo lygiui, susiduriant su naujais mokslo ir technikos laimėjimais, vis labiau jaučiamas kultūrinių, meninių, dvasinių vertybių poreikis. Žmonės mažiau praleidžia laiko dirbdami, tad turi daugiau laisvo laiko, gali jį panaudoti ne tik rekreaciniais, bet ir visuomeniniais tikslais, dalyvauti nevyriausybinų organizacijų veikloje.

Nevyriausybinės organizacijos sąvoka pradėta naudoti daugiau nei prieš pusę šimto metų. Pirmą kartą ši sąvoka panaudota Jungtinių Tautų rezoliucijoje 1950 m. Tačiau iki šių dienų nėra vieningo nevyriausybinės organizacijos apibrėžimo bei klasifikacijos. Nevyriausybinės organizacijos dažnai įvardijamos kaip „nepelno“, „savanoriškos“, „trečiojo sektoriaus“, „nevalstybinės“, „pilietinės organizacijos“ (Barškauskienė, 2008, 13 p.). Joms būdinga savivalda, savarankiškumas, vertybės ir ideologija yra kaip pagrindinis veiklos motyvas.

Šiame darbe vis dėlto naudojamas nevyriausybinų organizacijų reikalų komisijos patvirtintas, Europoje pripažintas ir dažniausiai naudojamas *nevyriausybinų organizacijų* terminas: *Nevyriausybinių organizacija (NVO)* - visuomenės naudai Lietuvoje veikiantis, savarankiškas, nuo valdžios ir verslo nepriklausomas, pelno ir valdžios rinkimuose nesiekiantis, savanoriškumo pagrindu įsteigtas viešasis juridinis asmuo (nevyriausybinų organizacijų reikalų komisija, 2007).

Tarptautinėje organizacijų klasifikacijoje pagal veiklos kryptis NVO skirstomos į 12 grupių (Viešojo sektoriaus institucijų administravimas, 2002): 1) kultūra ir poilsis, 2) švietimas ir tyrimai, 3) sveikatos apsauga, 4) socialinės paslaugos, 5) aplinkosauga, 6) plėtra ir būstas, 7) teisė, 8) atstovavimas interesams ir politika, 9) filantropijos ir savanorių veiklos plėtra, 10) tarptautinė teisė, 11) religija, 12) verslas ir profesinės organizacijos.

Nevyriausybinės organizacijas nelengva suskirstyti kategorijomis ir apibrėžti. Europos mastu dalis sunkumų susiję su tuo, kad jie atspindi skirtingas nacionalines tradicijas ir yra linke derinti keletą skirtingų uždavinių. Tačiau galima teigti, kad dauguma nevyriausybinų organizacijų atlieka vieną ar daugiau iš žemiau išvardytų funkcijų: paslaugų teikimas, interesų atstovavimas arba aktyvus dalyvavimas visuomeniniuose reikaluose, savitarpio pagalba ar pagalba sau, išteklių ir koordinavimas (Ilgius, 2001).

Akivaizdu, jog norint, kad šiose organizacijose dalyvautų didelė dalis visuomenės, o pačios organizacijos veiktų efektyviai, būtina sukurti palankią aplinką joms atsirasti ir plėtotis, pavyzdžiui, sukurti tinkamą teisinę bazę. Atkūrus nepriklausomybę NVO reglamentavimas Lietuvoje daug kartų keitėsi ir plėtojosi, kol galiausiai buvo sukurta ganėtinai stabili ir veiklą užtikrinanti teisinė bazė. Šiuo metu NVO veiklą reglamentuoja šie pagrindiniai įstatymai ir teisės aktai: LR Asociacijų įstatymas, LR Labdaros ir fondų įstatymas, LR Viešųjų įstaigų įstatymas ir kiti. Tačiau, analizuojant šiuos įstatymus ir teisinius aktus, galima pasakyti, kad teisinė aplinka nėra labai palanki NVO steigimuisi ir vystymuisi. Ji nėra galutinai sutvarkyta, palikta nemažai spragų, daug biurokratinių kliūčių ir smulkaus reglamentavimo, biudžetinės viešosios įstaigos gali naudotis lengvatomis, kurios iš prigimties yra skirtos privačiai iniciatyvai, sudėtingos ir brangios likvidavimo procedūros ir kt.

Galima teigti, kad daugelis pasirinkusių savanorystę NVO, dažniausiai nerealizuoja savęs darbe ar moksle, todėl ieško kažko, kas suteiktų naujų impulsų ir prasmės jų gyvenimams, užimtų jų laisvalaikį, tai skatina dvasiniai, socialiniai, psichologiniai ir edukaciniai motyvai. (Jonutytė, 98 p.). Laisvalaikis padeda gaivinti žmogaus jėgas (reprodukcija), pailsėti (rekreacija), sudaro galimybes visapusiškam asmenybės tobulėjimui (Vitkienė, 2008).

Nesugebėjimas racionaliai naudoti savo laisvą laiką, nevisavertis gyvenimas – daugelio socialinių problemų (alkoholizmo, narkomanijos, nusikaltimų ir savižudybių) priežastis. Pagrindinis organizuoto laisvalaikio uždavinys – užtikrinti tokią laiko praleidimo kokybę, kuri formuotų kuo įvairiapusiškesnę asmenybę, sugebančią integruotis į visuomenę.

Klaipėdos NVO kaip laisvalaikio praleidimo formos analizė

Siekiant nustatyti Klaipėdos nevyriausybinų organizacijų indėlį į miesto gyventojų laisvalaikio užimtumą ir Klaipėdos regiono gyventojų nuomonę apie NVO, išsiaiškinti visuomenės pasyvumo priežastis, dalyvaujant visuomeninėje veikloje, bei sužinoti gyventojų laisvalaikio praleidimo būdus buvo atliekami kokybinis ir kiekybinis tyrimai. Pusiaus struktūrizuoto interviu metu buvo apklausta 12 įvairaus profilio, Klaipėdoje veikiančių nevyriausybinų organizacijų ir jų vadovai bei atliekama anketinė Klaipėdos regiono (Klaipėdos miesto, Klaipėdos rajono, Kretingos rajono, Neringos, Palangos miesto, Skuodo rajono ir Šilutės rajono savivaldybės) gyventojų apklausa, renkami ir sisteminami duomenys apie Klaipėdos nevyriausybines organizacijas ir sudarytas preliminarus 231 organizacijos sąrašas.

Kokybinis tyrimas parodė, jog apklaustos Klaipėdos NVO veiklos sritys ir tikslai labai skirtingi – pradedant nuo Klaipėdos miesto gyvenimo ir aplinkos gerinimo, Klaipėdos universiteto populiarinimo, aktyvaus laisvalaikio ir pramogų organizavimo, atstovavimo, asmenybės ugdymo iki sveikatos gerinimo, pagalbos teikimo vargstantiems žmonėms ar beglobiams gyvūnams. Visos organizacijos vienaip ar kitaip stengiasi prisidėti prie visuomeninio gyvenimo gerinimo, laisvalaikio užimtumo.

Savanoriška veikla šiose organizacijose žmonėms suteikia galimybę ne tik jaustis reikalingiems visuomenei, bendrauti, keistis idėjomis, plėsti akiratį, susirasti draugų ir bendraminčių, bet ir tobulėti: įgyti žinių, patirties, socialinių įgūdžių.

Kaip vienos iš stipriausių organizacijų, dalyvavusių tyrime, ir ženkliai prisidedančių prie klaipėdiečių laisvalaikio užimtumo ir darančių įtaką socialinei bei ekonominei infrastruktūrai, yra: Klaipėdos jaunimo organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“, aktyvaus laisvalaikio klubas „A.L.L“, Lietuvos skautija Pamario tuntas“, „Maltos ordino pagalbos tarnyba (MOPT)“, asociacija „Mano miestas Klaipėda“.

Tačiau dauguma apklaustų organizacijų neturi labai didelės įtakos visuomeniniam, socialiniam gyvenimui gerinti, nes veiklos vykdomos nereguliariai arba jose dalyvauja nedidelis žmonių skaičius, organizacijos gana uždaros ir mažai žinomos visuomenei. Pačios organizacijos teigė, turinčios neišspręstų problemų, kaip: motyvuotų ir iniciatyvių savanorių stoka bei jų išlaikymas, valdymo organų neveiknumas ir kompetencijos stoka, nuosavų patalpų neturėjimas, finansų stygius.

Anketinės apklausos tyrimas, kuriame dalyvavo 117 Klaipėdos regiono gyventojų, pagrinde iki 25 m. amžiaus, parodė, kad didžioji dalis gyventojų (69, 2%) žino, kas yra NVO, arba teigė žinantys, nors pritaria, kad informacijos apie jas trūksta. Geriausiai žinomos ir dažniausiai minimos nevyriausybines organizacijos Lietuvoje ir Klaipėdoje buvo: „Caritas“, „Lietuvos skautija“, KUSKKFK „Baltijos žaibas“, Klaipėdos universiteto studentų sąjunga (KUSS), Klaipėdos jaunimo organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“, „JCI Klaipėda“.

Kas ketvirtas respondentas dalyvauja nevyriausybinių organizacijų veikloje, dažniausiai turintis nebaigto aukštojo išsilavinimą, nevedęs/ netekėjusi. Į visuomeninę veiklą labiau linkusios įsitraukti moterys.

Nedalyvaujantys nevyriausybinių organizacijų veikloje, kaip pagrindines priežastis nurodė laiko stygių, nežinojimą, kur kreiptis arba paprasčiausiai jiems niekas to nepasiūlė.

Dauguma respondentų renkasi aktyvų laisvalaikio praleidimo būdą, šie žmonės dažniau dalyvauja nevyriausybinių organizacijų veikloje, deja, laiko tam turi ne visi, nes vidutiniškai respondentai laisvalaikiui gali skirti tik 1 – 3 valandas per dieną.

Klaipėdoje, pagal tyrimo metu dalyvavusių respondentų nuomonę ir poreikius, trūksta sporto aistruolių, keliautojų, aktyvių pramogų mėgėjų klubų ir draugijų, veiklos labiau orientuotos į dalykinę, socialinę, politinę veiklą. Todėl organizacijoms tikslinga būtų peržiūrėti savo veiklas ir įtraukti naujas, siūlyti laisvalaikio užsiėmimus ne tik savo nariams, bet ir visiems miestiečiams. Ir svarbiausia – veiklą grįsti verslo modeliu bei profesionalia vadyba (išskirti tikslinį segmentą, į kurį organizacija orientuosis, peržiūrėti savo veiklas ir sukurti valdymo strategiją su apibrėžta organizacijos misija ir vizija, uždaviniais, trumpalaikiais ir ilgalaikiais planais, apibrėžtais valdymo organais ir jų pareigomis. Vėliau stiprinti vadovų kompetenciją, narių motyvaciją ir rūpintis jų išlaikymu bei naujų narių pritraukimu. Siūloma, aktyviau bendradarbiauti su verslo sektoriumi ir išbandyti naujus partnerystės modelius, paplitusius pasaulyje, bet dar mažai išnaudojamus Lietuvoje. Intensyviau išnaudoti tarptautinius ryšius, tarptautines NVO finansavimo programas, Europos sąjungos fondo lėšas. Naudoti kuo įvairesnes reklamos ir informavimo apie save formas.).

Nors, žinoma, ten kur veikia savanoriškumo principas, žmonės dirba vedami idėjos ir neatlygintinai, tai padaryti žymiai sunkiau.

IŠVADOS

- Nevyriausybinių organizacijų Lietuvoje ypatingai sparčiai pradėjo steigtis po Lietuvos Respublikos nepriklausomybės atgavimo. Tačiau savanoriškumą Lietuvoje, nevyriausybines organizacijose, vis dar neturi gilių tradicijų, ji suprantama labai siaurai, neįvertinama šio reiškinio svarba ir nauda visuomenei. NVO veikloje dalyvauja tik 12 proc. Lietuvos gyventojų.
- Pati nevyriausybinių organizacijų sąvoka Lietuvoje pradėta naudoti neseniai ir vis dar kelia nemažai diskusijų. Nevyriausybines organizacijas neretai vadinamos “nepelno”, “trečiojo sektoriaus”, “nevalstybinės”, “savanoriškos”. Net teisinėje bazėje ši sąvoka nėra aiškiai apibrėžta. Šios organizacijos veikia daugelyje socialinių sričių: kultūros ir poilsio, meno, politikos, sporto, žmogaus teisių, religijos ir t.t.
- Pačios populiariausios nevyriausybinių organizacijų teisinės formos Lietuvoje yra: asociacijos, viešosios įstaigos bei labdaros ir paramos fondai. Tačiau jų veiklą reglamentuojanti teisinė bazė nėra labai palanki NVO, ji iki galo nesutvarkyta, o planuotos įstatymų pataisos iki šiol neįvykdytos.
- Laisvalaikis – laikas, kuris lieka nuo gamybinio darbo, fiziologinių poreikių tenkinimo ir būtinosios darbinės veiklos gali būti panaudotas skirtingai. Kiekvienas žmogus savaip paskirsto savo laiką, atsižvelgiant į gyvenimo būdą, šeimyninę ir materialinę padėtį, gyvenamąją vietovę ir kt. Laisvalaikio kokybė priklauso nuo to, kaip žmogus jį praleidžia, kiek vyksta procesas pagerina ar pablogina gyvenimą. Savanoriška veikla nevyriausybines organizacijose leidžia žmonėms turiningai praleisti laisvalaikį, įprasminti savo būtį, ugdyti

tam tikrus įgūdžius kaip: analitinį mąstymą, kūrybiškumą, efektyvų bendravimą, suteikia darbinės patirties laiko planavime, darbo komandoje ar projektų valdyme ir kt.

- Klaipėdoje, preliminariais duomenimis, šiuo metu veikia 231 nevyriausybinė organizacija, daugiausiai veikiančios socialinių paslaugų teikimo ir sveikatos srityje. Tyrimo metu apklaustos Klaipėdos nevyriausybinės organizacijos siūlo įvairų veiklos spektrą: nuo miesto gyventojų interesų atstovavimo, aktyvaus laisvalaikio, meninių užsiėmimų, pramogų, renginių, organizavimo iki pagalbos vargstantiems ir skurstantiems žmonėms, beglobiams gyvūnams. Tačiau neretai veiklos yra vykdomos nereguliariai, jos dažniausiai uždaros, skirtos tik nariams, jose dalyvauja nedidelis skaičius žmonių, pačios organizacijos susiduria su organizacijos valdymo, narių pritraukimo, kompetencijos, finansų ir kt. problemomis, todėl nevyriausybinės organizacijos neturi didelės įtakos žmonių socialinėms problemoms išspręsti.
- Dauguma Klaipėdos regiono gyventojų žino, kas yra nevyriausybinė organizacija, nors informacijos ir nepakanka, pripažįsta jų reikalingumą, tačiau vis dėlto patys nedalyvauja visuomeninėje veikloje (63,2% apklaustųjų). To priežastys: laiko stoka, nežinojimas, kur kreiptis, pasiūlymų iš organizacijų, pažįstamų žmonių ir pan. nebuvimas. Dalyvaujantys visuomeninėje veikloje dažniausiai buvo turintys nebaigto aukštojo arba aukštojo išsilavinimą, dar nesukūrę šeimos, jauno amžiaus respondentai, pagrinde – moterys.
- Klaipėdos nevyriausybinių organizacijų sektorius nėra labai stiprus, tačiau, kol nebus tinkamai sutvarkyta įstatyminė bazė, nereguluoti bendradarbiavimo su valdžios institucijomis mechanizmai, visuomeninė veikla nebus pripažinta kaip neformalaus ugdymo dalis apie nevyriausybinių organizacijų plėtrą ir stiprinimą sunku kalbėti, nes šalies valdžia turi remti savanoriškas, pelno nesiekiančias, visuomenei dirbančias organizacijas.

LITERATŪRA

1. Baršauskienė V., Butkevičienė E., Vaidelytė E. 2008. Nevyriausybinių organizacijų veikla. Kaunas: Technologija. Asociacija. [interaktyvus]. [žiūrėta: 2011 – 09 - 30]. Prieiga per internetą: <http://agroakademija.lt/verslas/rusys/files/Asociacija.pdf>
2. Ilgius V. Nevyriausybinių organizacijų vaidmuo ir privatus NVO finansavimas. Iš konferencijos pranešimo „Filantropija - nuo išimčių prie tradicijos“. Trečiasis sektorius, NVO informacijos ir paramos centro biuletenis, 2001. Nr. 1(2).
3. Jonutytė I. 2007. Savanorystė socialinio ugdymo sistemoje. Klaipėda: KU.
4. Lietuvos statistikos metraštis. 2009. [interaktyvus]. [žiūrėta: 2011 – 12 – 10]. Prieiga per internetą: http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/statistika/LSM_2009.pdf
5. Nevyriausybinių organizacijų plėtros koncepcija. Vilnius, 2010. [interaktyvus]. [Žiūrėta: 2011 – 11 – 17]. Prieiga per internetą: http://www.nisc.lt/lt/files/main/NVO_pletros_koncepcija.pdf
6. Nevyriausybinių sektoriaus institucinio tvarumo, savanorių įtraukimo, tarpusavio bendradarbiavimo, indėlio į šalies ūkio augimą ir galimybių plėtojimo tyrimo atskaita, 2011 m
7. Viešojo sektoriaus institucijų administravimas. 2002. LTU.
8. Vitkienė E. 2008. Rekreacija. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.

NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS AS A FORM OF LEISURE IN KLAIPĖDA

Jūratė Servaitė, Edgaras Vaškaitis

Klaipėda University, Department of Recreation and Tourism

SUMMARY

In this paper work non – governmental organizations (NGO) in Klaipėda city and their contribution to pastime are analyzed.

In the introduction part the goal of work is defined: non – governmental sector in Klaipėda is not enough developed, small amount of people participate in this activity, non – governmental organizations don't have such a big power and impact to society. The first part of work is an overview of the concept of non – governmental organizations and their importance, the non – governmental organizations legislative framework and leisure functions are analyzed, volunteering motives of participants are explored. The second part of the work carries out the basic NGO situation in Lithuania and Klaipėda, research methods and program, research results are represented, stating the real situations and problems: many non – governmental organizations in Klaipėda city meet with difficulties as: lack of finance and volunteers, competence and knowledges, they don't have their own seat for meetings and other problems. People of Klaipėda region don't have enough information about non – governmental organizations, they can't spend much time for unpaid work. The third part provides guidance on the development and non – governmental work optimization based on business experience and quality management.

At the end of work conclusions are present: there is no deep volunteering tradition in Lithuania, low percent of people participate in this work, the law is not propitious to this kind of organizations, there are too many bureaucratic obstacles and in Klaipėda there is no exist so many strong and effective working non – governmental organizations.

At the end of the work the literature list is added.

Keywords: non – governmental organizations, Klaipėda, pastime, volunteering, activity.